

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Гайова Н.О.

студентка,

Київський університет ринкових відносин

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з основних факторів успіху будь-якого бізнесу є організація ефективного управління його оборотними активами. Інноваційний розвиток економіки України зумовлює необхідність всебічного дослідження проблем фінансування суб'єктів господарювання, зокрема, процесу ефективного використання оборотних активів як основи фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств. За таких умов важливим стає застосування сучасних механізмів, принципів, ефективних методів, інструментів в управлінні підприємствами для фінансування необхідного обсягу витрат та забезпечення бажаного рівня доходів.

Необхідність дослідження процесу ефективного використання активів підприємств обумовлена, насамперед, основними принципами, пов'язаними з проблемами забезпечення ефективної діяльності та досягнення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем, пошуком шляхів виживання підприємств за умов розвитку ринку та інтеграційних процесів, нових факторів їх успіху в конкурентному середовищі.

Саме тому розгляд і вирішення проблем ефективності процесів формування оборотних активів, їх оптимальної структури та використання є необхідними умовами успішної діяльності підприємств та отримання оптимальних кінцевих результатів їх діяльності.

Дослідженню механізму формування та підвищення ефективності оборотних коштів присвятили свої наукові праці такі вчені як: М. Я. Дем'яненко, О. Г. Білейченко, Т. А. Городня, Я. В. Гур'єва, Н. Б. Ермасова, О. С. Іванілов, Т. Б. Кушнір, В. А. Фурса, Є. Г. Рясних та ін.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей забезпечення ефективності оборотних коштів підприємства.

Методологія. У роботі використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння; синтез; абстрагування; конкретизація; спостереження.

У зв'язку з кризовими явищами, що відбуваються в Україні на цей час (невміння використовувати інтелектуальний капітал в українському суспільстві; неефективний механізм відшкодування ПДВ; низький рівень валових міжнародних резервів України; відсутність динамічної податкової політики держави, яка би своєчасно реагувала на зміни в економіці; високоризикова кредитна політика; недостатній нагляд за банківською системою та ін.), першорядного значення для вітчизняних підприємств набувають питання ефективного управління оборотними активами, адже від якості управління ними залежить безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідність підприємства та його платоспроможність.

В економічній літературі існують різні підходи до визначення сутності оборотних коштів (табл. 1).

В процесі дослідження було виявлено, що деякі науковці поняття «оборотні кошти» ототожнюють з поняттями «оборотні активи» та «оборотній капітал». Це розмаїття термінів певною мірою позначається і на трактуванні цього поняття

окремими авторами. У зв'язку з цим виникає необхідність визначитися із сутністю даних понять та встановити їх зв'язок з поняттям «оборотні активи».

Таблиця 1

Підходи до визначення сутності оборотних кошти

Підхід	Автори – прихильники	Сутність підходу
I. Авансована вартість у оборотні виробничі фонди і фонди обігу.	О. С. Іванілов [6], Я. В. Гур'єва [4], О. Г. Білейченко [2]	Розглядає оборотні кошти як об'єктивно необхідну економічну категорію, що є авансованою в грошовій формі сукупною вартістю для створення обігових виробничих фондів і фондів обігу, що постійно переходить у процесі планомірного кругообігу з однієї функціональної форми в іншу з метою забезпечення безперервного розширеного відновлення виробництва.
II. Сукупність оборотних фондів та фондів обігу	В. С. Сухарський [8]	Розглядає оборотні кошти як сукупність оборотних фондів та фондів обігу, які використовуються для фінансування поточної господарської діяльності і виражені в грошовій формі.
III. Інвестовані засоби у поточні операції	Н. Б. Ермасова [5], В. Н. Смагін [7]	Розглядає оборотні кошти як засоби інвестовані підприємством в поточні операції в час кожного операційного циклу.
IV. Грошові кошти для створення запасів сировини, матеріалів, матеріальних цінностей	Є. Г. Рясних [9]	Розглядає оборотні кошти як грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні об'єднання для створення запасів сировини, матеріалів та інших матеріальних цінностей.

На нашу думку, під «оборотними коштами» слід розуміти сукупну вартість, виражену у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, що обертається у процесі господарської діяльності підприємства у вигляді оборотного капіталу з метою забезпечення економічної вигоди.

Варто розглянути основні етапи розроблення системи підвищення ефективності оборотними коштами підприємства (табл. 2)

Основні етапи розроблення системи підвищення ефективності оборотними коштами підприємства [3, с. 110]

Ознаки	Етапи
1. Аналіз оборотних активів підприємства у попередньому періоді	I етап – динаміка, темп росту і приросту, порівняння обсягів; II етап – динаміка структури основних видів оборотних активів; III етап – тривалість і структура основних видів оборотних активів; IV етап – рентабельність та інтегральний показник ранжування V етап – склад основних джерел фінансування.
2. Визначення принципів підходів щодо формування оборотних активів	– консервативний підхід; – помірний підхід; – агресивний підхід.
3. Оптимізація постійної та змінної частин оборотних активів	I етап – графік середньої сезонної хвилі; II етап – коефіцієнти мінімального і максимального рівнів; III етап – сума постійної частини оборотних активів; IV етап – максимальна та середня сума змінної частини.
4. Забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів	визначення частини оборотних активів у формі коштів, високо- і середньоліквідних активів.
5. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів	забезпечення своєчасного використання тимчасово вільного залишку грошових активів.
6. Забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання	мінімізація ризику втрат, особливо в інфляційних умовах.

Отже, основні етапи системи підвищення ефективності оборотними коштами підприємства дозволяють визначити загальний рівень ефективності управління оборотними коштами на підприємстві та виявити основні напрями його підвищення в майбутньому періоді.

Слід відзначити, що в процесі управління оборотними активами необхідно пам'ятати про те, що кожна із складових частин оборотних активів має свої особливості: обґрунтування запасів повинне проводитися на основі розрахунку оптимальної партії постачання і середньодобового залишку з врахуванням ефективною системи контролю за їх рухом; управління дебіторською заборгованістю має на увазі не лише аналіз динаміки її розміру, питомої ваги, складу і структури за попередній період, але і формування кредитної політики по відношенню до покупців продукції, систему кредитних умов, а також систематичний контроль дебіторів; управління грошовими коштами передбачає не лише контроль рівня абсолютної ліквідності, але і оптимізацію середнього залишку всіх грошових коштів на основі розрахунків операційного, страхового, компенсаційного і інвестиційного резервів. При цьому контроль за рухом грошових потоків повинен здійснюватися відповідно до бюджету надходжень і витрат грошових коштів та усунення касових розривів [6, с. 166].

Отже, результати проведеного дослідження дають можливість обґрунтувати та розробити програму заходів щодо підвищення ефективності управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах і забезпечити контроль за її практичним здійсненням за наступними напрямками: поліпшення організації матеріально-технічного постачання з метою безперебійного і ритмічного забезпечення виробництва матеріальними ресурсами; скорочення тривалості операційного циклу за рахунок інтенсифікації виробництва, а також підвищення контролю за рухом найбільш важливих категорій запасів і розподілом в чіткій відповідності із структурою їх

витрачання; прискорення процесу відвантаження продукції і оформлення розрахункових документів, застосування перспективних форм рефінансування дебіторської заборгованості, ефективних форм регулювання середнього залишку грошових активів, створення чітких систем контролю за рухом дебіторської заборгованості і грошових коштів, розвиток механізмів безготівкових розрахунків.

Список використаних джерел:

1. Бечко В.П. Формування та ефективність використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств / За ред. Академіка УААН М.Я. Дем'яненка. – Умань : СПД Сочінський, 2008. – 136 с.
2. Білейченко О.Г. Структура обігових коштів в умовах ринкової економіки / О.Г. Білейченко // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 70–72.
3. Городня Т.А. Діагностика управління обіговим капіталом підприємства / Т.А. Городня // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – С. 109–113. – Вип. 20.2.
4. Гур'єва Я.В. Обігові кошти та резерви підвищення ефективності їх використання (на базі промислових підприємств м. Харкова) : автореф. дис. канд. екон. Наук : 08.04.01 / Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2000. – 18 с.
5. Ермасова Н.Б. Финансовый менеджмент : Конспект лекцій / Н.Б. Ермасова. – М : Юрайт-Издат, 2007. – 192 с.
6. Іванілов О.С., Кушнір Т.Б., Фурса В.А., Жилиякова С.Г. – Економіка підприємства : Підручник / [О.С. Іванілов, Т.Б. Кушнір, В.А. Фурса, С.Г. Жилиякова]. – Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури. – Харків, 2007. – 704 с.
7. Сухарський В.С. Економічний словник : довідник / В.С. Сухарський. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2002. – 328 с.
8. Фарінович І.В. Економічна сутність оборотних коштів та джерела їх формування [Електронний ресурс] / І.В. Фарінович. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2011_704/18.pdf.

Гурська Л.М.

студент;

Опарик І.С.

студент,

Науковий керівник: Суханова А.В.

старший викладач кафедри фінансів,

Національний університет державної податкової служби України

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглядаючи особливості управління підприємствами, перед усім, потрібно визначити зміст цієї категорії. На думку, Л. Дяченка управління підприємством – це економічна категорія, яка представляє особливу форму економічних відносин, що впливають на процеси, об'єкт чи систему, аби зберегти її стійкість, або перевести в інший стан відповідно до поставлених цілей [1, с. 85]. На нашу думку, управління підприємством в сучасних умовах це ефективна система, що здатна забезпечити швидко адаптацію підприємства до змін його бізнес-середовища за умов максимально можливого врахування запитів і задоволення потреб потенційних споживачів. В такій системі отримання прибутку, слід, розглядати не як основну мету діяльності підприємства, а виключно як результат ефективного функціонування.